

ศึกษาปัจจัยการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย :
กรณีศึกษา ที่พักสงฆ์ไร่เอราวัณ อำเภอป่าเกี๊ยะ จังหวัดศรีสะเกษ

A STUDY OF THE REASONS FOR SRILANKAS ORDAIN IN
THAILAND: A CASE STUDY OF SANGHA RESIDENCE RAI
ERAWAN NAMKLIANG DISTRICT, SISAKET PROVINCE

¹พระมานพ โชติโก (หงษ์พันธ์), ²พระกัญจน์ กนตธมโม และ ³พระมหาขุนทอง เขมสิริ
¹Phra Manop Chotigo (Hongpan), ²Phra Kan Kantadhammo, and
³Phramaha Khunthong Khamasiri

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹manophonpan2526@gmail.com

Received November 16, 2022; Revised November 29, 2022; Accepted December 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพภูมิหลังและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การอุปสมบทในประเทศไทย 2) ศึกษาปัจจัยที่เป็นมูลเหตุต่อการเข้ามาอุปสมบทของชาวต่างชาติใน ประเทศไทย 3) ศึกษาปัจจัยการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย ที่พักสงฆ์ไร่เอราวัณ อำเภอป่าเกี๊ยะจังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เอกสารประกอบข้อมูลจากการ สัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 22 รูป/คน ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพภูมิหลังการ อุปสมบทในประเทศไทย ชาวศรีลังกายังคงมีอุดมการณ์ทางสังคมและอุดมการณ์ทาง พระพุทธศาสนาในการอุปสมบทเพื่อมุ่งเป็นศาสนทายาทสืบต่อมรดกทางธรรมและการดำรงอยู่อย่าง มั่นคงของพุทธศาสนา โดยไม่นิยมลาสิกขา ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การอุปสมบทในประเทศไทย พบว่า ภาระหน้าที่และค่านิยมสมัยใหม่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต มีผลกระทบต่อ การอุปสมบทที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน เมื่อเทียบกับอุดมการณ์ทางสังคมและอุดมการณ์ทาง

¹ นิสิต, คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

² อาจารย์ ดร., คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ

พระพุทธศาสนาดั้งเดิม 2) ปัจจัยที่เป็นมูลเหตุต่อการเข้ามาอุปสมบทของชาวต่างชาติในประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่มีมูลเหตุมาจาก (1) ความศรัทธาและเชื่อในคำสอนว่าสามารถนำไปสู่ความดับทุกข์ ได้ (2) ต้องการศึกษาศึกษาหลักธรรมและการปฏิบัติตนในพระพุทธศาสนา 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย ที่พักสงฆ์ไร่เอราวัน อำเภอน้ำเกลี้ยงจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า มีมูลเหตุมาจาก (1) ความเกี่ยวเนื่องกันทางศาสนา (2) ความศรัทธาเชื่อมั่นในครูอาจารย์ (3) ได้ศึกษาศึกษาหลักธรรมและปฏิบัติกัมมัฏฐาน (4) เป็นการบ่มเพาะปลูกฝังคุณธรรมความดีงาม และ (5) โอกาสลาสิกขา

คำสำคัญ: การอุปสมบท, ปัจจัยการอุปสมบท, ชาวศรีลังกา

Abstract

The objective of this research is; 1. to study the background conditions and factors affecting the ordination in Sri Lanka 2. to study the factors causing the entry into ordination of foreigners in Thailand 3. to study the factors of ordination to come to be ordained by Sri Lankan people in Thailand, at Rai Erawan Monastery in Nam Kliang District, Sisaket Province It is a qualitative research. The data from the in-depth interviews with 22 experts/person, the results found that; 1) the Background of ordination in Sri Lanka Sri Lankans retain their social ideology and Buddhist ideology in ordination in order to be the heirs of Buddhism and the steadfast existence of Buddhism. without the popularity of Lasikkha As for the factors affecting the ordination in Sri Lanka, it was found that the obligations and modern values, that involved in the life, It affects the changing ordination in the present. It compared to social ideology and traditional Buddhist ideology 2) the factors contributing to the entry of foreigners into ordination in Thailand, the Most of the reasons are based on 1) faith and belief in teachings, that can lead to the cessation of suffering 2) wanting to study dharma principles and practice in Buddhism 3) the factors affecting the Sri Lankan people's entry into the ordination in Thailand are 1) the religious compatibility 2) the faith and trust in teachers 3) the ftudying dharma principles and practicing meditation 4) the being cultivate the virtue and goodness and 5) the opportunity to leave

Keywords : ordination, factors of ordination, Sri Lankan people

บทนำ

การอุปสมบทเป็นพระภิกษุถือว่าเป็นพิธีกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่ง นับตั้งแต่พระพุทธศาสนาได้อุบัติขึ้นในดินแดนชมพูทวีป ต่อมาเมื่อพระพุทธศาสนาได้แผ่ขยายเป็นที่รู้จักของคนทั่วทุกมุมโลก เนื่องด้วยคุณูปการของพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงแต่งตั้งพระสมณทูตรวมทั้งสิ้น 9 สาย และส่งไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังดินแดนประเทศต่างๆ พระพุทธศาสนาก็เริ่มเป็นที่รู้จักของพุทธศาสนิกชนในดินแดนนั้นๆ ที่รับนับถือพระพุทธศาสนา (ชินมธีร์ วงศ์ฟ้าเลื่อน, 2555 : 4) ส่งผลให้พระพุทธศาสนาเจริญแพร่หลายอย่างรวดเร็ว ยังโอกาสให้กุลบุตรได้เข้ามาอุปสมบทในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น

การอุปสมบทยังเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคม ด้านความเป็นอยู่ ค่านิยม แบบแผนทางวัฒนธรรมและชีวิตของสังคมในทุกยุคสมัยตั้งแต่พุทธกาลถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้บวชย่อมมีจุดมุ่งหมายที่เป็นมูลเหตุจูงใจในการอุปสมบท โดยตามวัตถุประสงค์ดั้งเดิมนั้น เป็นการแสวงหาความหลุดพ้นเพื่อต้องการจะพ้นทุกข์และกระทำให้แจ้งพระนิพพาน อันเป็นจุดมุ่งหมายของพระพุทธศาสนาโดยตรง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้เข้ามาอุปสมบทจะดำเนินปฏิบัติไปยังไม่ถึงจุดหมายปลายทาง แต่ก็ได้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระศาสนา อย่างน้อยก็ได้ชื่อว่าเป็นการสร้างอุปนิสัยสมบัติที่จะเป็นมูลฐานให้พ้นทุกข์ได้ในที่สุด (สิทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ, 2542 : 6) และกลายเป็นประเพณีสำคัญของพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยหรือแม้แต่ชาวต่างชาติที่รับนับถือพระพุทธศาสนา เพศชาย เมื่ออายุครบ 20 ปี เต็มบริบูรณ์บิดามารดาและญาติมิตร จะนิยมประกอบพิธีให้บุตรหลานได้อุปสมบทสืบต่อกันมา (เริง อรรถวิบูลย์, 2516 : 331)

สำหรับประเทศศรีลังกาหรือทวีปลังกาในอดีต เป็นดินแดนที่รับนับถือพระพุทธศาสนา มาตั้งแต่ครั้งพระสมณทูตที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงแต่งตั้งขึ้น โดยมีพระมหินทเถระพร้อมด้วยคณะเดินทางมาเผยแผ่ ซึ่งตรงกับสมัยพระเจ้าเทวานัมปิยะติสสะ ผู้ครองเมืองอนูราธปุระ ในช่วงพ.ศ. 235-237ยังผลให้กษัตริย์ผู้ครองเมืองและประชาชนพลเมืองของประเทศเกิดศรัทธาเลื่อมใสนำหลักคำสอนไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนและเข้ามาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม แม้ปัจจุบันศรีลังกาจะได้ชื่อว่าเป็นดินแดนพระพุทธศาสนาแห่งหนึ่ง ซึ่งมีผู้นับถือมากกว่า 62.26 เปอร์เซ็นต์ และมีแนวโน้มที่จะสูงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ (ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร, 2557 : 197) แต่พุทธศาสนิกชนชาวศรีลังกาก็กลับนิยมที่จะขอให้คณะสงฆ์ไทยไปทำการบรรพชาอุปสมบทให้แก่ชาวศรีลังกายังประเทศของตน (จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2386) เลขที่ 150) หรือนำบุตรหลานของตนเข้ามาอุปสมบทยังประเทศไทยอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับการเข้ามาอุปสมบทเป็นพระภิกษุของชาวศรีลังกาในประเทศไทย โดยเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีในพื้นที่ที่พิกสงฆไรรอรวัดอำเภอ น้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร ตลอดจนเหตุผลของการเข้ามาอุปสมบทเป็นพระภิกษุของชาวศรีลังกาในประเทศไทย เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัด และเกิดความเข้าใจต่อการเข้ามาอุปสมบทในประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพภูมิหลังและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการอุปสมบทในประเทศศรีลังกา
2. ศึกษาปัจจัยที่เป็นมูลเหตุต่อการเข้ามาอุปสมบทของชาวต่างชาติในประเทศไทย
3. ศึกษาปัจจัยการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย ที่พักสงฆ์ไร่เอราวัณ อำเภอน้ำเกลี้ยงจังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) เพื่อประมวลองค์ความรู้ แนวคิด หลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาปัจจัยการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย กรณีศึกษาที่พักสงฆ์ไร่เอราวัณ อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ รวมถึงการเก็บข้อมูลเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยการใช้การ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกต (Observation) กับกลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ซึ่งเรียกอีกอย่างว่า การเก็บข้อมูลภาคสนาม

1. พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) และกลุ่ม ประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการอุปสมบทหมู่ของชาวศรีลังกา คือ ที่พักสงฆ์ไร่เอราวัณ อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารคณะสงฆ์(ธ) และ พระสงฆ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 17 รูป นักวิชาการและประชาชนท้องถิ่น จำนวน 2 คน ผู้ปกครองและพุทธศาสนิกชนชาวศรีลังกาที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 22 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล โดยเป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview form) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ที่มีลักษณะเป็น คำถามปลายเปิด (Open-Ended Discussion) แบบเป็นทางการ (Formal Interview) และไม่เป็น ทางการ (Informal Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์ และครอบคลุมตรงประเด็นอย่าง ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในเชิงสาระหรือการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตีความข้อมูลที่รวบรวมมา จัดความสัมพันธ์ของข้อมูลให้เชื่อมโยงกันตาม วัตถุประสงค์ โดยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ก่อนนำมาเรียบเรียงสรุปข้อค้นพบ และเสนอ ผลการวิจัยในลักษณะของการบรรยาย (Descriptive Method) พร้อมข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย : กรณีศึกษาที่ พักสงฆ์ไร่เอราวัณ อำเภอป่าแกว จังหวัดศรีสะเกษ สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพภูมิหลังและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การอุปสมบทในประเทศไทย พบว่า เมื่อพระพุทธศาสนาในอินเดียเสื่อมลงประเทศศรีลังกาได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา โดยทำหน้าที่เป็นแหล่งเผยแผ่พุทธศาสนาไปยังดินแดนต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย และชาวศรีลังกา ยังคงมีอุดมการณ์ทางสังคมและอุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนาในการอุปสมบทเพื่อมุ่งเป็นศาสนทายาทสืบต่อมรดกทางธรรมและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา ปัจจุบันการอุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์ในศรีลังกามี 3 นิกาย คือ สยามนิกาย อมรปุรณิกาย และรามัญนิกาย และทั้ง 3 นิกายนี้ จะไม่นิยมลสิกขา เนื่องจากสังคมมักจะดูหมิ่นดูแคลนและไม่นับถือผู้ที่สึกออกมาจากพระ โดยถือว่าไม่ใช่คนดี ซึ่งภาษาสิงหลเรียกว่า ทิระลุ คือ ผู้ทิ้งผ้าจีวร หรือเป็นบุคคลที่เกียจคร้าน ไม่น่าปรารถนาของสังคมส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การอุปสมบทในประเทศไทย พบว่า ในปัจจุบัน ภาระหน้าที่และค่านิยมสมัยใหม่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การอุปสมบทที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเทียบกับอุดมการณ์ทางสังคมและอุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนา ดังเดิม

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่เป็นมูลเหตุต่อการเข้ามาอุปสมบทของชาวต่างชาติในประเทศไทย พบว่า ชาวต่างชาติที่เข้ามาอุปสมบทในประเทศไทย จากการศึกษาคณณัติตัวอย่างในวัดป่าบานาชาตินั้น มีปัจจัยที่เป็นมูลเหตุในการเข้ามาอุปสมบท ประกอบด้วยประเด็นหลัก 2 ประการ ได้แก่

2.1 ความศรัทธาและเชื่อในคำสอนว่าสามารถนำไปสู่ความดับทุกข์ได้ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา เพราะมีระบบคำสอนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลเป็นหลักการที่เป็นแก่นแท้ หรือที่เรียกว่า "สัจธรรมความจริง" เป็นหลักคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และนำมาสั่งสอนแก่มวลมนุษยชาติให้รู้และเข้าใจความเป็นจริงของธรรมชาติ เชื่อว่าการกระทำทุกอย่างล้วนมีเหตุปัจจัยและผลที่จะตามมาทั้งสิ้น ทั้งเป็นคำสอนที่เป็นหนทางแห่งการดับทุกข์ มุ่งผลสำเร็จไปสู่หนทางแห่งพระนิพพาน และยังเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการพัฒนาชีวิตมนุษย์และพัฒนาตนเองให้เกิดความผาสุกได้ นอกจากนี้ ความศรัทธาเลื่อมใสในปฏิปทาของครูอาจารย์ เป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ชาวต่างชาติสนใจเข้ามาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา

2.2 ต้องการศึกษาลักษณะธรรมและการปฏิบัติตนในพระพุทธศาสนา ชาวต่างชาติส่วนใหญ่ที่เข้ามาอุปสมบทในประเทศไทย เพราะมีความสนใจในการศึกษา "หลักธรรมของพระพุทธศาสนา" เพื่อให้เข้าใจหลักธรรมอย่างลึกซึ้งในภาคปริยัติ และ"การฝึกปฏิบัติตน" ในภาคปฏิบัติตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ได้แก่ การเจริญศีล สมาธิ ปัญญา ตามหลักไตรสิกขาการปฏิบัติก็มีมาตรฐานการฝึกจิตหรือการฝึกสมาธิ ตามหลักอานาปานสติ และเจริญวิปัสสนากรรมฐาน ตามหลักสติปัฏฐานสี่ เพื่อให้มีปัญญารู้แจ้งตามความเป็นจริง ตลอดจนการสวดมนต์ สำรวมในวัตรปฏิบัติ และหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่สอนเกี่ยวกับความเป็นจริงแห่งชีวิต จึงต้องการค้นหา พิสูจน์ด้วยตนเอง เมื่อเรียนรู้ และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ผลที่ได้รับ คือ มีความเข้าใจความเป็นจริงของชีวิตมาก

ขึ้น ได้รู้จักตนเอง มีสติควบคุมตนเอง มีความสงบของจิต มีปัญญาพิจารณาปล่อยวางลดละกิเลสสิ่งไม่ดีไม่งาม โดยมีเป้าหมายเพื่อความพ้นทุกข์หรือการบรรลุธรรมขั้นสูงที่เรียกว่า "นิพพาน"

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีต่อการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย ที่พักสงฆ์ไร่เอราวัณ อำเภอท่าลี่ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า มูลเหตุที่เป็นปัจจัยต่อการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย ที่พักสงฆ์ไร่เอราวัณฯ ประกอบด้วย

3.1 ความเกี่ยวเนื่องทางศาสนา ไทยกับศรีลังกา มีความสัมพันธ์ติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานาน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางพุทธศาสนาเถรวาทอยู่เป็นประจำมาตั้งแต่อดีต นับตั้งแต่สมัยสุโขทัยรับนับถือพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์เป็นต้นมา และเมื่อศรีลังกาประสบปัญหาความเสื่อมโทรมลงแห่งพุทธศาสนา จึงได้ติดต่อขอรับความอุปถัมภ์ในด้านการศาสนาจากไทยในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา และจัดการอุปสมบทให้แก่กุลบุตรชาวลังกา ในครั้งสมัยพระอุบาลีแห่งกรุงศรีอยุธยา จึงยังผลให้เกิดสยามนิกาย หรือสยามวงศ์ ซึ่งเป็นนิกายที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุดของลังกา แม้กระทั่งทุกวันนี้

3.2 ความศรัทธาเชื่อมั่นในครูอาจารย์ ด้วยพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์ไทยกับคณะสงฆ์ศรีลังกา ที่ดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอุปสมบท อาทิ รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กิตติคุณความรู้และความเคร่งครัดในวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ไทยในฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ทำให้พุทธศาสนิกชาวศรีลังกามักจะติดต่อขอรับความช่วยเหลือจากคณะสงฆ์ไทย ให้เป็นผู้กระทำหน้าที่ตามแบบอย่างที่เคยมีมาแล้วแต่อดีต ดังมีคำกล่าวที่ว่า "เราเล่าก็นับถือพระสงฆ์ชาวกรุงศรีอยุธยาเป็นครูอุปัชฌาย์ของเรา" แม้ปัจจุบันก็เช่นเดียวกัน

3.3 ได้ศึกษาหลักธรรมและปฏิบัติกัมมัฏฐาน พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่เป็นทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ การอุปสมบทจึงทำให้มีโอกาสได้ศึกษาหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง และการได้ปฏิบัติกัมมัฏฐาน โดยมีอุปัชฌาย์อาจารย์คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด อธิบายได้ตรงประเด็น ทำให้เข้าใจแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยเฉพาะการสอนวิธีปฏิบัติด้วยการเจริญอานาปานสติหรือการเจริญพุทธานุสติ โดยใช้คำภาวนา "พุทโธ" เพื่อทำจิตให้สงบเป็นสมาธิ เป็นการฝึกสติตนเอง ทำให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจ สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง รู้จักปล่อยวาง มีความเพียรพยายามละทิ้งนิสัยความเคยชินในทางโลกให้ลดน้อยลง

3.4 เป็นการบ่มเพาะปลูกฝังคุณธรรมความดีงาม ชาวพุทธจะมีความเชื่ออย่างหนึ่งว่าการได้ให้กุลบุตรของตนอุปสมบทเข้ามาในพุทธศาสนาจะเป็นการพัฒนาชีวิตให้เป็นคนดีในเรื่องคุณธรรมตามหลักธรรมคำสอนที่ทำให้ประพฤติดีงามทั้งในด้านกาย วาจา และจิตใจ ทำให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง เป็นสุข และด้านปัญญา ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง และเมื่ออุปสมบทเข้ามาแล้ว หมั่นประพฤติปฏิบัติในคุณธรรมความดีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ย่อมเป็นอุปนิสัยติดตัว เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีต่อไปได้ และยังเป็นการสร้างบุญกุศลให้แก่ตนเอง สามารถช่วยให้พ่อแม่ได้เกาะชายผ้าเหลืองไปสวรรค์ ตลอดจนได้เป็นญาติของพระศาสนาด้วย

3.5 โอกาสสาสิกขา สังคมศรีลังกาส่วนใหญ่มีพื้นฐานวัฒนธรรมมาจากพุทธศาสนา และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนศรีลังกาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความเชื่อในการอุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์ในศรีลังกานั้น ไม่ใช่ใครจะทำได้โดยง่าย ต้องมีการกลั่นกรองอย่างละเอียด ต้อง

ทดลองศึกษาปฏิบัติพระธรรมวินัยก่อนอย่างน้อย 1 ปี เพื่อคัดกรองบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุด เพื่อบวชสืบทอดคำจูนพระพุทธศาสนา ผู้ที่อุปสมบทจึงเป็นที่เคารพนับถือจากชาวบ้าน ตลอดจนชนชั้นปกครองด้วย และไม่นิยมสิกขาเวลาเพศ เพราะสังคมชาวศรีลังกาจะไม่ให้ความเคารพนับถือผู้ที่สึกออกมา อย่างไรก็ตาม สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ และภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ทำให้ชาวศรีลังกาที่มีศรัทธาในพุทธศาสนา ตัดสินใจเข้ามาบวชโครงการระยะสั้นในประเทศไทย เพื่อศึกษาและปฏิบัติตนก่อนจะลาสิกขาออกไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย : กรณีศึกษาที่พัทลุงจังหวัดพัทลุง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดศรีสะเกษ มีประเด็นที่อภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพภูมิหลังและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การอุปสมบทในประเทศไทยศรีลังกา

ประเทศศรีลังกา เป็นดินแดนที่พระพุทธศาสนาเถรวาทได้หยั่งรากลึกและตั้งมั่นมาอย่างช้านาน หลังจากพระพุทธศาสนาในอินเดียได้เสื่อมลง ทั้งเป็นแหล่งเผยแผ่พุทธศาสนาเถรวาทไปยังดินแดนต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย ชาวศรีลังกานั้นยังคงประสานอุดมการณ์ทางสังคมและอุดมการณ์ทางพุทธศาสนาเข้าด้วยกันอย่างแนบแน่น โดยเฉพาะในเรื่องของการอุปสมบทที่มุ่งเป็นศาสนทายาทสืบต่อมรดกทางธรรมและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพุทธศาสนา ปัจจุบันพระภิกษุสงฆ์ในศรีลังกาประกอบด้วย 3 นิกาย คือ สยามนิกาย อมรปุรนิกาย และรามัญนิกาย ทั้ง 3 นิกายนี้ จะไม่นิยมลาสิกขา เนื่องจากสังคมศรีลังกาจะให้ความดูหมิ่นดูแคลนและไม่นับถือผู้ที่สึกออกมาจากพระ ซึ่งถูกมองว่าไม่ใช่คนดีที่เรียกว่า หิระลู ในภาษาสิงหล หมายถึง ผู้ทิ้งผ้าจีวร เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง และไม่น่าปรารถนาของสังคม

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ได้ส่งผลกระทบต่อ การอุปสมบทตามอุดมการณ์ทางสังคมและอุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนาดั้งเดิม ทำให้ขาดแคลนผู้ที่ จะเข้ามาอุปสมบท ด้วยเหตุผลทางภาระหน้าที่และค่านิยมสมัยใหม่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน สอดคล้องกับพระมหาสมนึก หอมรินทร์ ได้ศึกษาเรื่อง "สาเหตุและผลกระทบของการอุปสมบทระยะสั้นในสังคมไทยปัจจุบัน" พอสรุปได้ว่า ความจำเป็นทางด้านการศึกษา และทางหน้าที่การงาน เพราะการแข่งขันด้วยระบบเศรษฐกิจทุนนิยมไม่เอื้อให้พนักงานลาบวชได้ระยะเวลานาน ซึ่งหมายถึง ทำให้ขาดโอกาสที่จะได้ประโยชน์จากการเรียนรู้และการปฏิบัติตามหลักคำสอนพุทธศาสนาและย่อมซึมซับสิ่งดีๆจากพุทธศาสนาได้ไม่มากเท่าที่ควร (พระมหาสมนึก หอมรินทร์, 2550)

2. ปัจจัยที่เป็นมูลเหตุต่อการเข้ามาอุปสมบทของชาวต่างชาติในประเทศไทย

ประเทศไทย ได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาเถรวาทที่สำคัญแห่งหนึ่ง ที่ชาวต่างชาติให้ความสนใจเข้ามาศึกษาและอุปสมบทเป็นพระภิกษุเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการศึกษากรณีตัวอย่างในวัดป่าอานาชาต มีมูลเหตุหลักที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) ความศรัทธาและเชื่อในคำสอนว่าสามารถนำไปสู่ความดับทุกข์ได้ และ 2) ต้องการศึกษาลัทธิธรรมและการปฏิบัติตนในพระพุทธศาสนา เหตุผลดังกล่าวข้างต้น เพราะพุทธศาสนามีระบบคำสอนที่แสดงความสัมพันธ์

ระหว่างเหตุและผล เป็นหลักการที่เป็นแก่นแท้หรือที่เรียกว่า "สัจธรรม" เชื่อว่าการกระทำทุกอย่างล้วนมีเหตุปัจจัยและผลที่จะตามมาทั้งสิ้น ทั้งเป็นระบบคำสอนที่เป็นหนทางแห่งการดับทุกข์ จึงต้องการค้นหา พิสูจน์ด้วยตนเอง เพื่อเรียนรู้ และปฏิบัติกัมมัฏฐานได้อย่างถูกต้อง โดยมีเป้าหมายเพื่อความพ้นทุกข์หรือการบรรลุธรรมขั้นสูงที่เรียกว่า "นิพพาน" ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพระใบฎีกาอินถนอม มหาวิโร (ศรีหาคา) ที่ได้ศึกษาเรื่อง "การศึกษาการอุปสมบทในพระพุทธศาสนาเถรวาท : ศึกษากรณี ตำบลหัวขวาง" และผลการศึกษาของทันตแพทย์หญิงวิไล สุริยาแสงเพชร ได้ศึกษาเรื่อง "ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุการเสด็จออกผนวชของเจ้าชายสิทธัตถะ" ที่มีทัศนะคล้ายคลึงกันพอสรุปได้ว่า ค่านิยมการอุปสมบทในพระพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยพุทธกาลนั้น มีเป้าหมายสูงสุดเพียงเป้าหมายเดียว ก็คือ การมุ่งสู่ความหลุดพ้น หรือความพยายามที่ต้องการแสวงหาหนทางพ้นทุกข์ เพราะมองเห็นความไม่จริงยั่งยืนในกามสุข (พระใบฎีกาอินถนอม มหาวิโร (ศรีหาคา), 2548 และทันตแพทย์หญิงวิไล สุริยาแสงเพชร, 2561)

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย ที่พักสงฆ์ไร่เอราวัณ อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ

สำหรับมูลเหตุในการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย ที่พักสงฆ์ไร่เอราวัณ อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่แล้วปรากฏปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญอยู่ 5 ประการ ได้แก่ 1) ความเกี่ยวเนื่องทางศาสนา 2) ความศรัทธาเชื่อมั่นในครูอาจารย์ 3) ได้ศึกษาหลักธรรม และปฏิบัติกัมมัฏฐาน 4) เป็นการบ่มเพาะปลูกฝังคุณธรรมความดีงาม 5) โอกาสสาสิกขา ทำให้มองเห็นเหตุผลการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย ที่พักสงฆ์ไร่เอราวัณ อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษในปัจจุบันว่า เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์พุทธศาสนาที่มีต่อกันมาอย่างยาวนานระหว่างไทยกับศรีลังกา ทั้งที่เป็นการเกี่ยวเนื่องกันในลักษณะของการรับนับถือพระพุทธศาสนาและการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาของทั้งสองประเทศที่ต่างยุคต่างสมัยกัน โดยเฉพาะการส่งพระอุบาลีเถระเป็นตัวแทนคณะสงฆ์ไทยไปฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในศรีลังกาในรัชสมัยพระเจ้ากิตติสิริราชสีห์ และเป็นพระอุปัชฌาย์ให้การอุปสมบทแก่กุลบุตรชาวศรีลังกาที่มีความศรัทธาตลอดจนการสอนปฏิบัติกัมมัฏฐานและสอนธรรมวินัยหรือฝ่ายปริยัติ จนพระพุทธศาสนาในศรีลังกาได้ฟื้นตัวและเจริญขึ้นภายใต้ปีกสยามวงศ์ ยังผลให้เกิดความเคารพนับถือในคณะสงฆ์ไทยมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะฝ่ายธรรมยุติกนิกายที่มีความเคร่งครัดในพระธรรมวินัยสูงและคณะสงฆ์ไทยก็เคยรับพุทธศาสนาแบบเถรวาทจากลังกามาก่อนนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ทางพุทธศาสนาระหว่างไทยกับลังกาตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศจนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว" พอสรุปได้ว่า ประเทศไทยกับศรีลังกามีการติดต่อสัมพันธ์กันทางพุทธศาสนามาตั้งแต่อดีต และมีพื้นฐานการนับถือพุทธศาสนาเถรวาทแบบเดียวกันกล่าวคือ ไทยเคยรับนับถือพุทธศาสนาเถรวาทแบบลังกาวงศ์จากศรีลังกามาก่อน และต่อมาเมื่อทางศรีลังกาเกิดปัญหาภายในขึ้นในปลายพุทธศตวรรษที่ 23 จนหมดสิ้นสมณวงศ์ ฝ่ายไทยก็ได้สนองตอบด้วยการช่วยเหลือส่งคณะสมณทูตไปทำการอุปสมบทให้แก่กุลบุตรชาวศรีลังกา จนก่อตั้งนิกายสยามวงศ์ในศรีลังกาขึ้น และยังคงความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางพุทธศาสนาระหว่างกันมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ (พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์, 2524)

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ความเกี่ยวสัมพันธ์ระหว่างกันทางพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทย กับคณะสงฆ์ศรีลังกาตั้งแต่อดีตมา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย เพราะทั้งไทยและศรีลังกาต่างก็รับนับถือพุทธศาสนาเถรวาทแบบเดียวกัน กล่าวคือ ขณะที่พุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองในศรีลังกา จนเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติและเป็นต้นแบบพระพุทธศาสนาเถรวาทแบบลังกาวงศ์ไปยังดินแดนต่างๆ ซึ่งรวมถึงสยามหรือประเทศไทยในปัจจุบัน ก็ได้รับเอาพระพุทธศาสนาเถรวาทแบบลังกาวงศ์เข้ามาประดิษฐานและเจริญรุ่งเรืองมาถึงปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันเมื่อพุทธศาสนาเข้าสู่ภาวะเสื่อมถอยจนถึงขั้นหมดสิ้นสมณวงศ์ ไม่มีพระภิกษุสงฆ์ในศรีลังกา ทางศรีลังกาจึงได้ส่งทูตมายังราชธานีอยุธยา เพื่อขอความช่วยเหลืออุปถัมภ์ในเรื่องการปฏิบัติภารกิจฟื้นฟูพระพุทธศาสนาและให้การอุปสมบทแก่กุลบุตรชาวศรีลังกา ทั้งในเรื่องการทอฆานาค การนุ่งห่ม การใช้ทสวดมนต์ต่างๆ รวมถึงการสอนปฏิบัติกัมมัฏฐาน ซึ่งเป็นการวางรากฐานพระพุทธศาสนาแบบสยามวงศ์ขึ้นในศรีลังกานับแต่นั้นมา อนึ่ง โอกาสในการลาสิกขา เป็นปัจจัยสำคัญข้อหนึ่งที่เป็นเหตุให้ชาวศรีลังกาต้องการเข้ามาอุปสมบทในประเทศไทย เนื่องจากเป็นการอุปสมบทระยะสั้นแล้วลาสิกขา ไม่ขัดต่อค่านิยมในสังคมไทย เมื่อเทียบกับสังคมศรีลังกาที่จะให้ความสำคัญคุณค่าและไม่นับถือผู้ที่สึกออกมาจากพระ เพราะจะถูกมองว่าไม่ใช่คนดี และไม่น่าปรารถนาของสังคมนั้นเอง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ชาวศรีลังกามีความเชื่อในเรื่องการอุปสมบทว่าเป็นสิ่งสำคัญ โดยยังคงยึดอุดมการณ์ทางสังคมเพื่อมุ่งเป็นศาสนทายาทสืบต่อมรดกทางธรรมและอุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพุทธศาสนา จึงไม่นิยมลาสิกขา อย่างไรก็ตาม ด้วยภาระหน้าที่และค่านิยมสมัยใหม่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ได้ส่งผลกระทบต่อผู้ศรัทธาที่ต้องการอุปสมบท เมื่อเทียบกับอุดมการณ์ทางสังคมและอุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนาดั้งเดิม

ปัจจุบันชาวศรีลังกาจึงได้ให้ความสนใจเข้ามาอุปสมบทในประเทศไทยมากขึ้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงรากฐานความสัมพันธ์อันดีทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อกันมาแต่อดีตอันยาวนาน ทั้งการเป็นผู้รับการสืบทอดและส่งเสริมที่ต่างยุคต่างสมัย ชาวศรีลังกาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุตเป็นอย่างมาก เพราะเชื่อกันว่า พระภิกษุสงฆ์ฝ่ายธรรมยุตมีความเคร่งครัดในพระธรรมวินัยสูง ทั้งได้รับการยกย่องนับถือทั้งจากสังคมไทยและชาวศรีลังกาทั่วไป โดยมีปัจจัยในการเข้ามาอุปสมบทของชาวศรีลังกาในประเทศไทย ที่พักสงฆ์ไร่เอราวัณ อำเภอป่าเกี๊ยะ จังหวัดศรีสะเกษ สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ความเกี่ยวพันทางศาสนา 2) ความศรัทธาเชื่อมั่นในครูอาจารย์ 3) ได้ศึกษาหลักธรรมและปฏิบัติกัมมัฏฐาน 4) เป็นการบ่มเพาะปลูกฝังคุณธรรมความดีงาม และ 5) โอกาสลาสิกขา

เอกสารอ้างอิง

- จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3. (พ.ศ. 2386 เลขที่ 150). (2466). พระนคร: หอพระสมุดวชิรญาณ.
- ชินมธีร์ วงศ์ฟ้าเลื่อน. (2555). *พระพุทธศาสนา 3*. กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด.
- ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร, รศ. (2557). “พระพุทธศาสนาและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของชาวพุทธในศรี
ลังกา”. สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- พระใบฎีกาอินถนอม มหาวีโร. (2548). “การศึกษาการอุปสมบทในพระพุทธศาสนาเถรวาท :
ศึกษากรณี ตำบลหัวขวาง”. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมนึก หอมรินทร์, (2550). “สาเหตุและผลกระทบของการอุปสมบทระยะสั้นในสังคมไทย
ปัจจุบัน”. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์. (2524). “ความสัมพันธ์ทางพุทธศาสนาระหว่างไทยกับลังกาตั้งแต่รัชกาล
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศจนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว”.
บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เริง อรรถวิบูลย์. (2516). *พิธีกรรมนิยมสงฆ์*. กรุงเทพฯ: หอสมุดกลาง.
- วิไล สุริยาแสงเพชร, ทพญ. (2561). “ศิษย์วิเคราะห์สาเหตุการเสด็จออกผนวชของเจ้าชายสิทธัตถะ
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิทธิวงศ์ ต้นตยาพิศาลสุทธิ. (2542). *คู่มือการถวายความรู้แด่พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสใหม่*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.